

18 aug 2021 -13:42

Regie der Gebouwen stelt het consortium Hortus Conclusus aan voor de realisatie van de nieuwe gevangenis in Antwerpen

De Regie der Gebouwen, de vastgoedbeheerder van de federale staat, heeft het consortium Hortus Conclusus aangesteld voor het ontwerp, de bouw, de financiering en het onderhoud van de nieuwe gevangenis in Antwerpen. De werken starten in de 2de helft van 2022 (na het krijgen van de nodige vergunningen) en zullen tegen begin 2025 voltooid zijn.

Mathieu Michel, Staatssecretaris voor Digitalisering, bevoegd voor Administratieve Vereenvoudiging, Privacy en de Regie der Gebouwen: *“Deze regering stelt alles in het werk om aan Justitie de nodige middelen te geven om de uitgesproken straffen toe te passen en dus om een adequate, aangepaste en menselijke gevangeniscapaciteit te voorzien. Het is in deze optiek dat wij, samen met mijn collega Vincent Van Quickenborne, vice-eersteminister en minister van Justitie, de uitvoering van het Masterplan voor gevangenissen verderzetten.”*

Vincent Van Quickenborne, vice-eersteminister en minister van Justitie: *“De modernisering en de verhoging van onze gevangeniscapaciteit blijft een aandachtspunt. Met het Masterplan voor een detentie in humane omstandigheden streven we naar voldoende en menselijke gevangenisinfrastructuur. We willen gevangenissen die zijn aangepast aan de internationale normen en die zinvolle detentie mogelijk maken. Met de gunning van de overheidsopdracht zetten we een volgende stap in de richting van de bouw van een nieuwe gevangenis in Antwerpen en vervangen we de oude gevangenis door een moderne inrichting die voldoet aan de huidige normen.”*

Gert Jansens, Directeur-generaal Operationele diensten van de Regie der Gebouwen: *“Het ontwerp van de gevangenis is vernieuwend en maximaal afgestemd op de toekomstige herintegratie van de gedetineerden. Ook op vlak van ecologie en duurzaamheid liggen onze ambities hoog, zo leggen wij bijvoorbeeld een BREEAM-score van minimaal “very good” op.”*

Kristien De Vries, projectdirecteur bij Hortus Conclusus: *“Het gaat om een grote instelling van zo’n 40.000 m², dus civieltechnisch is dit een mooi project. Ook de filosofie die achter dit project zit, namelijk het inzetten op samenwerking en een positieve teamgeest, koesteren we erg.”*

Arresthuis voor 440 gedetineerden

De nieuwe gevangenis in Antwerpen wordt gerealiseerd in uitvoering van het “Masterplan voor een detentie en internering in humane omstandigheden” en zal de huidige gevangenis in Antwerpen aan de Begijnenstraat, die verouderd is, vervangen.

Het zal een arresthuis zijn (voor personen die nog niet veroordeeld zijn en in voorlopige hechtenis zitten) en plaats bieden aan 440 gedetineerden. Er is 1 entiteit voorzien voor 330 mannen, 1 entiteit voor 66 vrouwen en 1 entiteit met een medisch centrum en een psychiatrische afdeling voor 44 personen.

Locatie

De gevangenis zal gebouwd worden naast het eco-effectief, watergebonden bedrijventerrein Blue Gate Antwerp (Petroleum-Zuid) en de technische campus, in de directe nabijheid van het nieuwe justitiepaleis in Antwerpen.

Het terrein voor de gevangenis heeft een driehoekige vorm en is ongeveer 7 hectare groot. De toegang tot het terrein zal zich aan de zuidelijke kant bevinden en aansluiting geven op de Olieweg.

De Regie der Gebouwen en de FOD Justitie streven naar een innoverend ruimtelijk model dat aansluit bij de hedendaagse ambities op vlak van detentie, alsook op een maximale integratie in de omgeving, zowel op ruimtelijk als ecologisch vlak.

Realisatie via een DBFM-procedure

De gevangenis wordt gerealiseerd via een DBFM-procedure, waarbij DBFM staat voor Design, Build, Finance en Maintain.

Dat is een publiek-private samenwerking, waarbij de Regie der Gebouwen – de bouwheer – een

privépartner onder de arm neemt die het ontwerp, de bouw, de financiering en het onderhoud van de gevangenis voor zijn rekening neemt.

Toewijzing van de opdracht aan Hortus Conclusus

De ministerraad ging op voorstel van minister van Justitie Vincent Van Quickenborne en van de staatssecretaris belast met de Regie der Gebouwen, Mathieu Michel, akkoord met de gunning van de DBFM-overheidsopdracht voor de nieuwe gevangenis in Antwerpen. De uitvoering van de DBFM-opdracht is toegewezen aan het consortium Hortus Conclusus.

Het consortium bestaat uit volgende firma's:

- Ontwerp: Hootsmans architectenbureau BV, ARCH & TECO Architecture and Planning CVBA, Bureau Bas Smets, Ingenium
- Bouw: Jan De Nul NV, EEG, Envisan NV (voor de sanering)
- Onderhoud: Jan De Nul NV, EEG en Facilicom Facility Solutions.

Concept van de nieuwe gevangenis

De ambitie van het winnende project is om het leven in de gevangenis zoveel mogelijk overeen te laten komen met de 'normaliteit' van het leven in de buitenwereld, om zo een betere kans te hebben op een succesvolle herintegratie. Hiervoor is een nieuwe gevangenistypologie ontwikkeld, die inspeelt op de wens voor een humane detentie.

De naam van het consortium – "Hortus Conclusus" – verwijst naar het concept van de gevangenis. De "Hortus conclusus" is traditioneel een omsloten binnentuin die een veilige en groene oase vormt, afgeschermd van de oncontroleerbare buitenwereld.

Voor de nieuwe gevangenis is het de bedoeling om van een "ommuurde tuin" naar een "omtuinde muur" te gaan. De gevangenis is op die manier geen instituut dat zich afsluit van de buitenwereld, maar haalt daarentegen de buitenwereld naar binnen.

Het resultaat is als het ware een deel van de stad, met gebouwen op menselijke schaal, met pleinen en "straten", bomen en planten. Gedetineerden wandelen door de buitenlucht van activiteit naar activiteit. De buitenruimte wordt daarbij niet meer gezien als slechts een decoratieve achtergrond, maar als een essentieel onderdeel van het dagelijkse leven. Het terrein van het woongedeelte is ook met 4 meter verhoogd ten opzichte van het oorspronkelijk maaiveld, zodat de gevangensmuur die de ganse site omringt, minder prominent aanwezig is voor de gedetineerden.

Een reeks uitgesproken en specifieke landschappelijke en architectonische elementen worden in stroken

van oost naar west over de site verdeeld. Hierdoor ontstaat in deze richting een atmosfeer van rust en continuïteit en is het ontwerp afgestemd op het beeldkwaliteitsplan van Blue Gate Antwerp.

In de richting van noord naar zuid worden daarentegen veranderingen in ervaringen gecreëerd door beplantingen, bestratingen en het gebruik van verschillende materialen en detailleringen voor de gebouwen.

Duurzaamheid en ecologie

Net zoals Blue Gate Antwerp zijn de ecologische ambities van dit project hoog en heeft de Regie der Gebouwen hoe dan ook een BREEAM -score van minstens “very good” opgelegd. Het consortium engageert zich om een BREEAM-certificaat “excellent” te behalen. De gezondheid en het welzijn van de gebruikers van de gevangenis spelen daarbij ook een rol en er wordt dan ook veel aandacht besteed aan de binnenluchtkwaliteit en het thermisch comfort.

Er zal maximaal gebruik worden gemaakt van natuurlijk daglicht, bijvoorbeeld door de oriëntatie en de vorm van de gebouwen en de grootte van de raamopeningen.

De ecologische voetafdruk wordt beperkt door functioneel en compact te bouwen. Er is door de compacte bouw rijkelijk voorzien in groenzones: zo zijn de wandelpaden rond de verschillende woonunits omzoomd door bomen, is er een voortuin met rijkelijke plantenbegroeiing voorzien, bestaat de parking uit een aangelegd “bos”,... Er worden ook daktuinen voorzien (logistiek gebouw) en extensieve groendaken. Er wordt zoveel mogelijk gekozen voor inheemse plantensoorten en bomen.

Door het vele groen in het ontwerp ontstaat een groter aaneengesloten groengebied. Dit biedt onder andere mogelijkheden tot uitbreiding van het leefgebied van de aanwezige vogels. Groene zones in de stad bieden bovendien verkoeling bij hittegolven.

Het gebruik van veel groen heeft ook een gunstige invloed op de leefbaarheid van de gevangenis voor de gebruikers ervan.

Aansluiting op het warmtenet

De warmteproductie en -toelevering van de gevangenis zal in eerste instantie centraal gebeuren via de energiecentrale en het warmtenet op de site van Blue Gate. Het warmtenet heeft als voordeel dat restwarmte tussen gebruikers, waaronder de gevangenis, uitgewisseld kan worden. Daarnaast biedt een centrale energieproductie schaalvoordelen op vlak van aankoop en onderhoud.

In een latere fase zal het warmtenet van Blue Gate aansluiten op het grotere, omringende warmtenet van de stad Antwerpen dat op termijn volledig verduurzaamd zal worden.

Planning van de werken

De werken zullen, afhankelijk van het verkrijgen van de nodige vergunningen, in de 2de helft van 2022 starten. Het arresthuis zal ten vroegste in het voorjaar van 2025 ter beschikking gesteld kunnen worden.

Technische Fiche

- Bouwheer: Regie der Gebouwen
- Eindgebruiker: FOD Justitie
- Consultants - juridische en financiële bijstand: consortium STIBBE - REBEL - ORIENTES - ELD
- DBFM-consortium: Hortus Conclusus, bestaande uit Jan De Nul NV en EEG NV, in samenwerking met Ingenium, Hootsmans architectenbureau BV, Bureau Bas Smets, ARCH & TECO Architecture and Planning CVBA, Envisan NV en Facilicom Facility Solutions
- Ter beschikkingstermijn: 25 jaar (daarna neemt de federale staat kosteloos de gevangenis over)
- Oppervlakte site: 7 ha
- Capaciteit: 440 plaatsen
- Duurtijd van de werken: 2 jaar + 4 maanden voor testperiode
- Beschikbaarheidsvergoeding vanaf 2025: 14,7 miljoen euro/jaar (incl. btw)

Bij gebruik van de virtuele beelden, gelieve ©Hortus Conclusus te vermelden

Virtuele beelden gevangenis (©Hortus Conclusus)

Regie der Gebouwen
Gulden Vlieslaan 87 / 2
1060 Brussel
België
+32 2 541 65 11
<http://www.buildingsagency.be>

Johan Vanderborght
Woordvoerder
+32 (0)479 31 26 91
johan.vanderborght@buildingsagency.be